

**EIROPAS KOMISIJAS PROGRAMMAS ERASMUS+
STRATĒGISKO PARTNERĪBU PROJEKTS**

UNESCO ATZĪTO VĒRTĪBU TĪKLS

**EUROPEAN COMMISSION
ERASMUS+ PROGRAMME
STRATEGIC PARTNERSHIPS PROJECT
THE NETWORK OF UNESCO
RECOGNISED VALUES**

Biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiti"" no Latvijas projektā ir vadošais partneris, sadarbības partneri – Gruzijas Mākslas un kultūras centrs, kas projektā pārstāv UNESCO atzīto vērtību "Gruzīnu daudz balsīgā dziedāšana", Maķedonijas Nemateriālā kultūras mantojuma Nacionālā komisija, kas projektā pārstāv UNESCO atzīto vērtību "Glasoechko, vīru divbalsīgā dziedāšana Dolni Polog reģionā" un biedrība "Kihnu kultūrtelpa" no Igaunijas, kas pārstāv UNESCO atzīto vērtību "Kihnu kultūrtelpa".

Projekts tiek īstenots no 2018.gada 1.septembra līdz 2020.gada 28.februārim. Projekta mērķis ir veicināt Eiropas Nemateriālā kultūras mantojuma, īpaši UNESCO atzīto vērtību, saglabāšanu un popularizēšanu, īstenojot izglītojošas aktivitātes kopienas nemateriālā kultūras mantojuma pārmantotājiem un iesaistītajām organizācijām.

Šajā bukletā ir apkopoti sadarbības partneru pārstāvēto valstu un nemateriālās kultūras vērtību labās prakses piemēri.

Ethnic Culture Centre Suiti Foundation from Latvia is Coordinating partner in the project, other partners - Georgian Arts and Culture Center, representing Georgian Polyphonic Singing, recognised by UNESCO, the ICTM National Committee of Macedonia, representing UNESCO included element Glasoechko – male two-part singing in Dolni Polog and Kihnu Cultural Space Foundation, representing their UNESCO included element Kihnu Cultural Space.

The project is being implemented from September 1, 2018 until February 28, 2020. The main aim of the project is to safeguard and promote European Intangible Cultural heritage, especially its elements, recognised by UNESCO, by implementing educational activities for local communities and bearers of intangible cultural heritage (ICH).

This booklet contains the best practice examples of all partner countries and ICH.

LATVIJA

Biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiti"" (EKC Suiti) ir dibināta 2002.gadā. Tās darbības mērķis ir saglabāt un popularizēt Suitu kultūras mantojuma dažādos elementus. Biedrībai ir ap 50 biedru fiziskas personas, kā arī trīs suitu novada pašvaldības (Alsunga, Kuldīga un Ventspils).

Biedrība ir atbildīga par Starptautiskā Burdona festivāla organizēšanu, kurš norisinās ik pa trīs gadiem un kurā piedalās gan Latvijas, gan arī ārvalstu grupas. Biedrība katru gadu organizē dažādus pasākumus visu vecumu vietējiem iedzīvotājiem – koncertus, meistarklases, seminārus, konferences, bērnu vasaras nometnes u.c.

Pēdējos gados EKC Suiti aktivitātes finansiāli atbalsta arī Latvijas Republikas Kultūras ministrija.

EKC Suiti bija galvenā atbildīgā organizācija no suitu novada par pieteikuma sagatavošanu Suitu kultūrtelpas iekļaušanai UNESCO Nemateriālā kultūras mantojuma sarakstā, kas tika veiksmīgi īstenots 2009.gada oktobrī.

LATVIA

Ethnic Culture Centre Suiti Foundation (ECC Suiti) was established on 2002. Its aim is to safeguard and promote different aspects of Suiti cultural heritage. Foundation has around 50 members, including all three municipalities locating in Suiti region (Alsunga, Kuldiga, Ventspils).

ECC Suiti is responsible for organizing International "Bourdon (Drone-singing) Festival" which takes place in every 3 years and is visited by many participants from Latvia and abroad. Every year foundation organises various events for local people of all ages – concerts, workshops, seminars, conferences, children summer camps etc.

In recent years the activities of ECC Suiti have been financially supported by the Ministry of Culture of the Republic of Latvia.

ECC Suiti was mainly responsible from Suiti region for preparation the application to Unesco for including Suiti cultural space to Unesco List of Intangible Cultural Heritage, which was successfully approved in October 2009.

SUITU KULTŪRTELPA

Suiti ir maza (~ 2000 iedzīvotāju) katoļu kopiena Latvijas rietumu daļā pie Baltijas jūras. Suitu kultūrtelpai raksturīgas daudzas atšķirīgas iezīmes no apkārtējiem novadiem, ieskaitot suitu sievu daudz balsīgo dziedāšanas veidu, kāzu tradīcijas, krāsaini tautastērpi, suitu valoda, tradicionālā virtuve, reliģiskās tradīcijas, gadskārtu paražas un ievērojams skaits šajā novadā pierakstītu tautasdziesmu, danču un meldiņu. Suitu kultūras mantojuma pamats joprojām ir ģimenes, kurās tradīcijas tiek nodotas no paaudzes paaudzē. Pirmskristietības tradīciju un reliģisko rituālu sintēze ir radījusi unikālu nemateriālo kultūras mantojumu Suitu kopienā.

SUITI CULTURAL SPACE

The Suiti are a small (~2000 inhabitants) Catholic community in the western part of Latvia near Baltic sea. The Suiti cultural space is characterized by a number of distinct features, including vocal drone singing performed by Suiti women, wedding traditions, colourful traditional costumes, the Suiti language, local cuisine, religious traditions, celebrations of the annual cycle, and a remarkable number of folk songs, dances and melodies recorded in this community. Such families, where the transfer of skills from generation to generation takes place, are important bastions of Suiti cultural heritage. The synthesis of pre-Christian traditions and religious rituals has created a unique blend of intangible cultural heritage in the Suiti community.

LABĀS PRAKSES PIEMĒRI SUITU KULTŪRAS MANTOJUMA SAGLABĀŠANĀ UN POPULARIZĒŠANĀ

JAUNU FOLKLORAS KOPU IZVEIDE SUITU NOVADĀ

Kopš Suitu kultūrtelpas iekļaušanas UNESCO Nemateriālās kultūras mantojuma sarakstā 2009.gadā, tajā, neskatoties uz novada iedzīvotāju skaita samazināšanos katru gadu, ir izveidotas vairākas jaunas folkloras kopas, kas sekmīgi darbojas suitu muzikālā kultūras mantojuma izpētē un popularizēšanā - SUITU VĪRI, SUITU DŪDENIEKI, BASU SUITI.

GOOD PRACTISE EXAMPLES OF SAFEGUARDING AND PROMOTION OF SUI TI CULTURAL SPACE

ESTABLISHMENT OF NEW FOLK GROUPS

Since Sui ti Cultural Space was included in UNESCO list of Intangible Cultural heritage in 2009, despite the annual decline in local population, a new folk groups have been established, who are successfully researching and promoting Sui ti musical cultural heritage - SUI TI VĪ RI, SUI TI DŪ DEN IE KI, BASU SUI TI..

SENO MUZICĒŠANAS TRADĪCIJU ATJAUNOŠANA

Suitu kopienas konservatīvisms ir iemesls, kādēļ ne tikai Latvijā dūdu spēles ziedu laiki bija 7. un 18.gs. Bet suitu novadā, kā ļoti konservatīvā, tā saglabājās daudz ilgāk, nekā citur. Taču arī Suitu novadā tā izzuda pagājušā gadsimta pirmajā pusē.

Kopš 2013.gada dūdu un tās pavadošo bungu spēle suitos ir atjaunota un gadu vēlāk kopa "Suitu dūdenieki" jau atklāja Starptautisko Burdona festivālu.

Katru gadu ar vietējās pašvaldības un biedrības EKC Suiti atbalstu tiek organizētas kokļu apmācības bērniem un pieaugušajiem

RESTORATION OF ANCIENT MUSICAL TRADITIONS

In Latvia, the golden age of bagpipes came in the 17th and 18th century. But in the Suiti community, due to its very conservative nature, it lasted much longer, than in the rest of the country. But it also disappeared in Suiti community in the first half of the last century.

Since 2013 the playing of bagpipes and drums was restored in Suiti community and a year later group "Suitu dūdenieki" opened the International Burdon (drone-singing) festival.

Every year with the support of local community and ECC Suiti traditional string instrument Kokle trainings are organised for children and adults.

TRADĪCIJU NODOŠANA NĀKAMAJĀM PAAUDZĒM

Suitu tradīcijas nākamajām paaudzēm tiek nodotas gan ģimenēs, gan arī, vietējām pašvaldībām un organizācijām īstenojot dažādas aktivitātes. Kopš 2011. gada biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiti"" organizē Suitu tradīciju skoliņu, kurā nedēļas garumā bērni apgūst suitu tradīcijas.

Folkloras kopa "Suitiņi" dibināta 1985. gadā. "Suitiņos" darbojas dažāda vecuma Alsungas vidus skolas audzēkņi. Pamatā tiek dziedātas dziesmas, kas pierakstītas Alsungā, Jūrkalnē un Gudeniekos. Skolēni apgūst burdona dziedājuma dažādus paveidus. Kopā darbojas arī rotaļnieku grupa, kurā apgūst Alsungas un citu novadu rotaļas un dančus. "Suitiņi" aktīvi piedalās gan vietējos, gan valsts mēroga folkloras pasākumos. Folkloras kopu vada Gunta Matēviča.

TRANSMISSION OF TRADITIONS TO THE NEXT GENERATIONS

Suiti traditions are passed on to next generations in families and also in different activities, organised by local municipalities and NGOs. Since 2011 Ethnic Culture Centre Suiti Foundation every year is organising one week long Children summer camp "School of Suiti traditions", where children are introduced to Suiti traditions.

Folk group "Suitiņi" was founded in 1985. Participants of the group are pupils of Alsunga Secondary school of all ages. Basically they are singing local songs, recorded in Alsunga, Jūr-kalne and Gudenieki. Children are also learning different types of Bourdon singing. There are also a dancers in the group, performing traditional dances from Alsunga and other regions. "Suitiņi" are active participants of local and national scale events. Leader of the group is Gunta Matēviča.

VIETĒJU UN STARPTAUTISKU SADARBĪBAS PROJEKTU ĪSTENOŠANA

Suitu novada pašvaldības un NVO aktīvi iesaistās dažādu nacionāla līmeņa un starptautisku sadarbības projektu īstenošanā, lai apgūtu citu sadarbības partneru labo praksi tradicionālās kultūras vērtību saglabāšanā un popularizēšanā, izveidotu dažādus izglītojošus materiālus, veiktu pētījumus, organizētu kopīgas aktivitātes utt.

IMPLEMENTATION OF LOCAL AND INTERNATIONAL COOPERATION PROJECTS

Municipalities of Suiti region and NGOs are active in implementing different national scale and international cooperation projects in order to exchange best practises of safeguarding and promotion of traditional culture, to create educational materials, researches, organise joint activities etc.

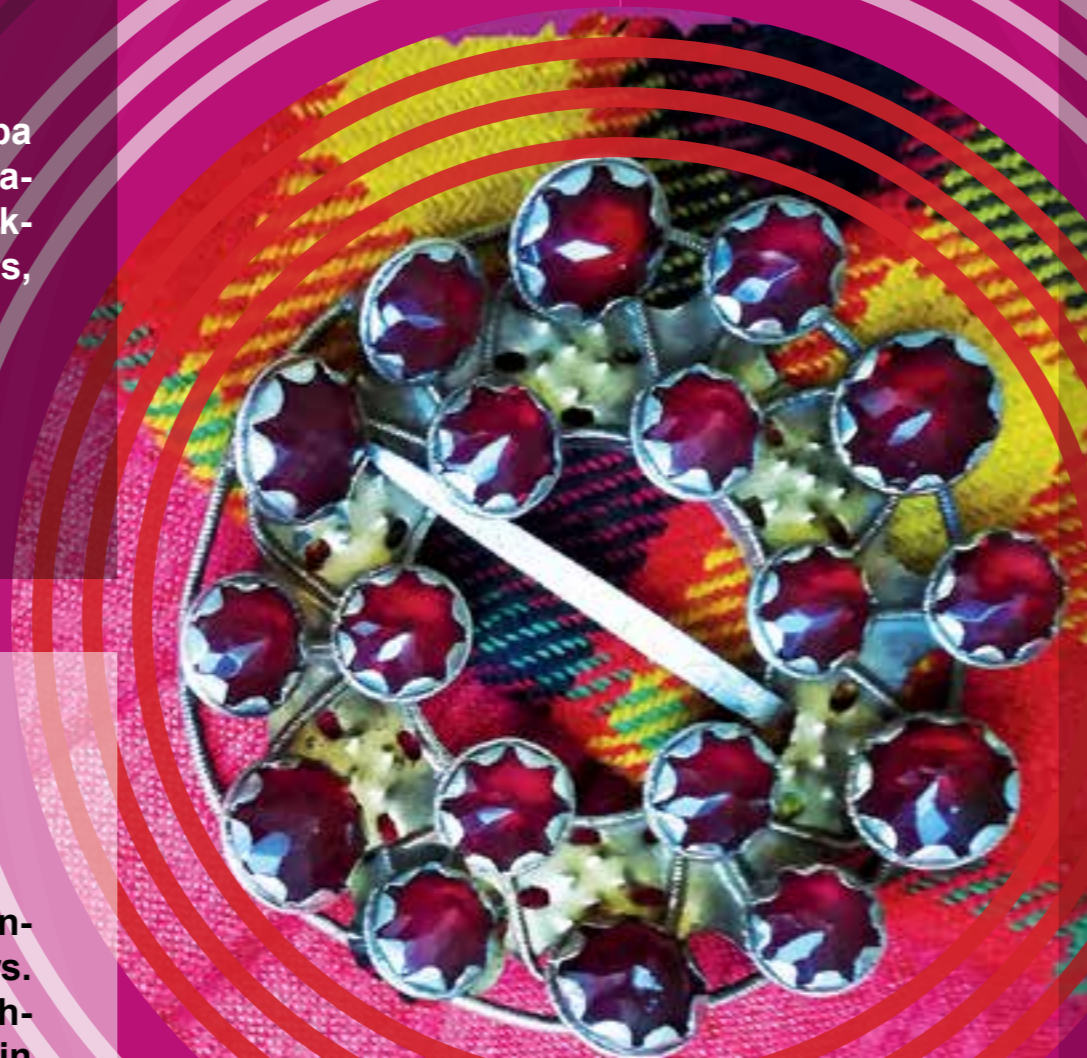

BURDONA FESTIVĀLA ORGANIZĒŠANA

Burdona (daudz balsības veids) dziedāšanas tradīciju popularizēšanai biedrība "Etniskās kultūras centrs "Suiti"" 2004. gadā uzsāka starptautiska festivāla organizēšanu reizi četros gados. Līdz 2019. gadam organizēti jau 5 festivāli ar dalībniekiem no Latvijas, kā arī ārvalstīm – Lietuvas, Igaunijas, Ungārijas, Francijas, Gruzijas, Somijas u.c. Nākošais festivāls notiks 2020. gadā.

ORGANISATION OF BOURDON FESTIVALS

In order to promote bourdon (a type of polyphony) singing, Ethnic Culture Centre Suiti Foundation since 2004 is organising international festivals every four years. There have been five festivals already with participants from Latvia and abroad – Lithuania, Estonia, Hungary, France, Georgia, Finland etc. Next festival will take place in 2020.

TRADICIONĀLAJĀ KULTŪRĀ BALSTĪTAS UZŅĒMĒJDARBĪBAS IZVEIDE

Kopš Suitu kultūrtelpas iekļaušanas UNESCO steidzami glābjamo pasaules nemateriālās kultūras vērtību sarakstā vietējie uzņēmēji ir aktīvi darbojušies, lai veidotu tradicionālajā kultūrā balstītu uzņēmējdarbību. Biedrības “Suitu amatnieki” un “Etniskās kultūras centrs “Suiti””, kā arī individuāli uzņēmēji izgatavo suitu tautastērpus un tā elementus. Vietējie mājražotāji piedāvā tradicionālos ēdienus (sklandraušus, maizi u.c.). Kafējnīca “Spēlmaņu krogs” Alsungā piedāvā tūristiem kompleksu piedāvājumu – suitu tradicionālo ēdienu gatavošanu un degustēšanu, ko papildina suitu folkloras kopu uzstāšanās. Suvenīru veikals/ radošā darbnīca “Rija” piedāvā suitu suvenīrus, kā arī dažādas rokdarbu un amatniecības meistarības klases interesentiem. Visas šīs aktivitātes stiprina vietējo ekonomiku un veicina suitu kultūras dzīvotspēju.

DEVELOPMENT OF LOCAL BUSINESSES BASED ON TRADITIONAL CULTURE

Since Sui Cultural Space is included in the list of UNESCO, local entrepreneurs have been active in developing businesses based on traditional culture. NGOs Sui amatnieki and Ethnic Culture Centre Sui Foundation as well as individual entrepreneurs are making Sui traditional costumes and its elements. Local domestic producers are selling traditional foods (carrot pies, home-made bread etc.). Restaurant Spēlmaņu krogs have a complex offer for tourists – workshop and tasting of Sui traditional food, combined with performances of Sui folk groups. Rija – Sui craftsmanship and art space – offers Sui souvenirs and organises different handicrafts and crafts masterclasses. All these economical activities promote the viability of Sui culture.

SUITU BURDONA IEKĻAUŠANA SVĒTĀS MISES LITURĢIJĀ BAZNĪCĀS

Kā vēsturiski, tā arī patlaban suitu kultūras tradīciju saglabāšanā būtiska nozīme ir reliģijai, pašiem suitiem sevi dēvējot par katoļu salu luterticīgajā Kurzemē.

Pēc bijušā suitu prāvesta Andra Vasiļevska iniciatīvas suitu burdona dziedājumi kopš 2011. gada ir iekļauti svētās mises liturģijā ar tekstu latīņu valodā. Tos izpilda ansambļi "Suitu sievas" un "Suitu vīri".

INCLUSION OF SUITI BOURDON SINGING IN THE LITURGY OF THE HOLY MASS IN THE CHURCHES

Historically and nowadays as well religion is significant for safeguarding of Suiti culture, as Suiti call themselves "The catholic island in protestant Courland".

With the initiative of the previous Suiti priest Andris Vasiļevskis since 2011 Suiti bourdon singing is performed by folk groups "Suitu sievas" and "Suitu vīri" in the liturgy of the Holy Mass in the churches, and lyrics are in Latin.

SUITU TAUTAS DEJU POPULARIZĒŠANA

Kopš kopas “Suitu dūdenieki” izveidošanas suitos ir atdzimusi senā danču tradīcija ar tradicionālo mūzikas instrumentu pavadījumu. Šobrīd muzikanti un dancotāji regulāri kopā uzstājas dažādos pasākumos suitos, kā arī citur.

Lai popularizētu suitu tradicionālos dančus, 2015. gadā Alsungā tika organizēts pasākums „Suitu horeogrāfiskais mantojums. Suitu deju svētki Alsungā”. Koncertā bija skatāmas vairāk nekā 30 dejas – gan suitu tautas dejas, gan arī uz to pamata veidotas horeogrāfijas.

THE PROMOTION OF SUITI TRADITIONAL DANCES

Since the foundation of folk group “Suitu dūdenieki” an old tradition has revived in Suiti – dancing traditional dances accompanied by traditional music instrument players. Now musicians and dancers are performing together regularly in different events in Suiti region and elsewhere.

In order to promote Suiti folk dances, a dance event “Suiti Choreographic Heritage. Suiti Dance Celebration in Alsunga” was organised in 2015. More than 30 dances were performed in the concert – both Suiti folk dances and choreographic dances, which are based on Suiti folk dances.

TRADICIONĀLO MŪZIKAS INSTRUMENTU MĀCĪŠANA BĒR- NU MŪZIKAS SKOLĀ

Kopš 2010. gada periodiski bērniem arī Alsungas mūzikas skolā papildus pamatspecialitātei tiek piedāvātas arī kokļu un stabuļu spēles apmācības, līdz ar to bērniem dodot iespēju apgūt suitu tradicionālo mūzikas instrumentu spēli.

TEACHING TRADITIONAL MUSICAL INSTRUMENTS AT A CHIL- DREN'S MUSIC AND ART SCHOOL

Periodically, since 2010 pupils of Alsunga Children's music and Art school have the opportunity to play traditional instruments – kokle and pipes, in addition to their basic instrument.

SUITU KĀZU UZVEDUMA ATJAUNOŠANA

Suitu kāzu tradīcijas ir, iespējams, visatpazīstamākā suitu kultūras mantojuma daļa. Biedrība "Etnis- kāš kultūras centrs „Suiti”" 2018. gadā izveidoja suitu kāzu uzvedumu, kurā suitu izcelsmes režisora Jura Joneļa vadībā iesaistīti ap 50 vietējo dalībnieku, tai skaitā seši dziedošie, muzicējošie un dejojošie suitu kolektīvi: „Suitu sievas”, „Gudenieku suiti”, „Maģie suiti”, „Suitu dūdenieki”, „Suitu vīri” un VPK „Suiti”.

Uzvedums „Suitu kāzas” tika rādīts Līgo vakarā Alsungā, kā arī Rīgā, Latvijas Etnogrāfiskajā Brīvdabas muzejā Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētkos.

Īpašs paldies par suitu pasākumu fotogrāfijām - Dzintars Leja.

THE RESTORATION OF SUITI WEDDING PERFORMANCE

Suiti wedding traditions are, most probably, the best known part of Suiti cultural heritage. Ethnic Culture Centre Suiti Foundation in 2018 restored the Suiti wedding performance with director Juris Jonelis (he has Suiti origins). More than 50 local participants were involved in the event, including six singing, musical and dance groups: „Suitu sievas”, „Gudenieku suiti”, „Maģie suiti”, „Suitu dūdenieki”, „Suitu vīri” and VPK „Suiti”.

Suiti wedding performance was shown in Midsummer festival “Jāņi” in Alsunga and as a part of Latvian Song and Dance Festival in the Latvian Ethnographic Open-Air Museum in Rīga.

Special thanks to the images - Dzintars Leja.

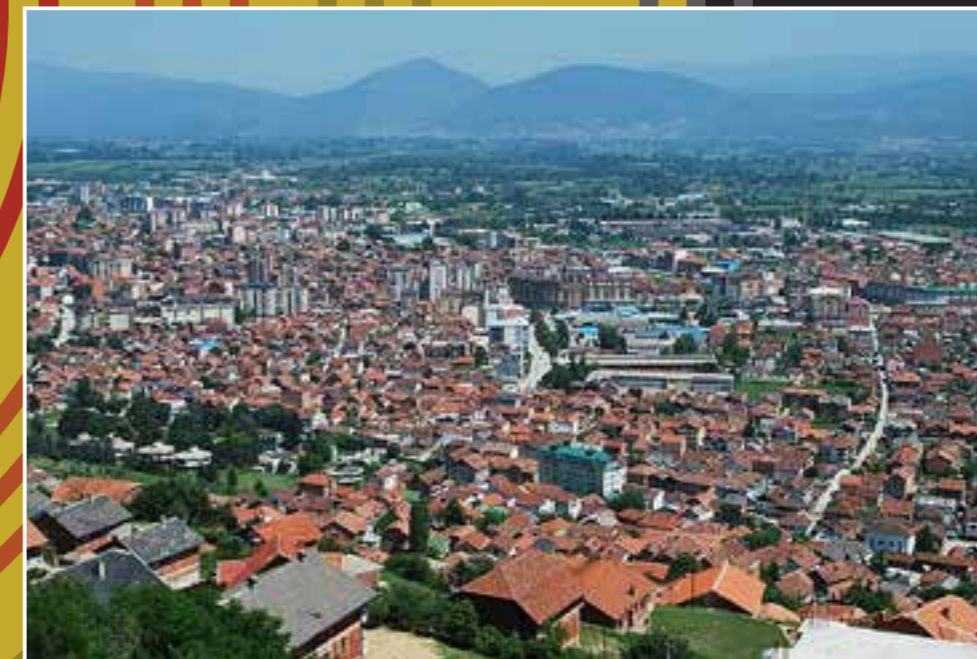

МАКЕДОНИЈА

Малата и убава земја сместена на југоистокот на Европа, Македонија е уникатен спој на природни убавини, традиција и култури, како и долга традиција на неизмерлива гостопримливост. Културата на македонскиот народ и културите на различните етнички групи кои живеат во неа, како и историските богатства и вековни традиции, создаваат мистична и смирена хармонија помеѓу манастирите, црквите и џамиите заедно. Историската и културната разновидност на земјата од минатото до денес, е жива во секојдневниот живот на македонската нација, во приказните на бабите, семејните прослави и собирите на локалното население кое на посебни денови посветени на христијанските светци, слават согласно јулијанскиот календар. Фактот дека браќата Св. Кирил и Методиј ја создадоа глаголицата како азбука токму во Македонија, како претходник на кирилицата, и дека првиот словенски универзитет е основан во 10 век во градот Охрид, потврдуваат дека македонската православна црква одиграла силна и важна улога во долгиот пат на историска борба на Македонскиот народ за нивна независност во културна, образовна и политичка смисла.

MACEDONIA

A small and beautiful country nestled in the southeast of Europe, Macedonia is a unique blend of natural wonders, traditions and cultures, as well as a long tradition of unrivaled hospitality. Combination of cultures of different ethnicities, historical treasures and age-old traditions, give mystic and peaceful harmony of the monasteries, churches and mosques together. The country's historical and cultural diversity from the past live in the everyday life of the Macedonian nation, in grandmother's stories, family celebrations and local communities gatherings on a special religious Saints days, which are celebrated according to the Julian calendar. The facts that the brothers Ss. Cyril and Methodius created a Glagolic alphabet in Macedonia as a precursor to Cyrillic, and that the first Slavic university was established in the 10th century in the town of Ohrid, confirm that the Macedonian Orthodox Church has played a strong and important role in the long historical struggle of Macedonian people for their independence in cultural, educational and political meaning.

ИСТМ НАЦИОНАЛЕН КОМИТЕТ ЗА МАКЕДОНИЈА

ИСТМ Националниот Комитет за Македонија е дел од светската мрежа на Меѓународниот совет за традиционална музика (ИСТМ) која е научна организација и која има за цел да ги унапредува истражувањето, практиката, документацијата, зачувувањето и ширењето на традиционалната музика и танц на сите земји во светот. Како невладина организација во формално консултативни односи со УНЕСКО, Меѓународниот совет за традиционална музика делува како врска меѓу народите и различните култури и со тоа придонесува за мирот во светот. Светската мрежа на ИСТМ е составена од поединци и претставнички организации, наречени Национални комитети кои делуваат како врски помеѓу главниот совет и заедницата на поединци и организации вклучени со традиционалната музика и танц во нивната земја или регион.

ICTM NATIONAL COMMITTEE OF MACEDONIA

ICTM National Committee of Macedonia is a part of the worldwide network of the International Council for Traditional Music (ICTM) which is a scholarly organization with aims to further the study, practice, documentation, preservation and dissemination of traditional music and dance of all countries in the world. As a non-governmental organization in formal consultative relations with UNESCO, the International Council for Traditional Music acts as a bond among peoples of different cultures and thus contributes to the peace of humankind.

The ICTM World Network is composed of individuals and representative organizations, called National Committees. They all act as links between the main Council and the community of individuals and organizations involved with traditional music and dance in their country or region.

НАЦИОНАЛНИОТ КОМИТЕТ НА ИСТМ за Македонија како невладина, непрофитна организација е активна од 2002 година, но официјално е регистрирана во 2012 година, после кое веднаш беше прифатена од Министерството за култура на Република Македонија како организација од А-категија во сферата на зачувување на нематеријалното културно наследство (НКН). Благодарение на релациите и искуството од теренот, членовите на Националниот Комитет учествуваат како советодавни експерти во различни државни тела, комисии или како жирија на фестивали. Позитивното впишување на пет нематеријални елементи на листите на УНЕСКО е резултат на професионалниот ангажман на неколку наши членови во тимот кој го формираше државата. Малкумина членови на Комитетот работат и како обучувачи на носителите на нематеријалните добра, но и со останатите засегнати страни во националниот систем на заштита на НКН (научниците, едукативниот персонал во формалното и неформалното образование).

ICTM NATIONAL COMMITTEE OF MACEDONIA as a non-governmental, nonprofit organization active from 2002, but officially registered in 2012, was immediately announced by the Ministry of Culture of the Republic of Macedonia as an A-category organization in the sphere of safeguarding of the intangible cultural heritage. The members of ICTM NC of Macedonia act as a linkage between the bearers of ICH on the whole territory of the state and other stake holders in the system of ICH. Thanks to the fieldwork connections and experience, they served as advisory expert members in different state bodies, commissions, or as juries on festivals. The positive inscription of five intangible cultural heritage elements on the UNESCO's lists is a result of the professional engagement of many our members in the state's teams. Very few members of the Committee are working with other stake holders in the national system of safeguarding of ICH and act as trainers of ICH bearers, scholarly experts, institutes and educational staff in formal and non-formal institutions.

„ГЛАСОЕЧКО“ ДВОГЛАСНО МАШКО ПЕЕЊЕ ОД ДОЛНИ ПОЛОГ, РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Гласоечко“, двогласното пеење од регионот на Долни Полог во западна Македонија е карактеристичен полифон начин на бордунско пеење на Македонците, честопати придружено со кавал или гајда. Се изведува во групи од по две или три лица, на прослави, свадби и други социјални собири на локалните заедници во неколку села на Долни Полог. Песните испеани на „гласочески“ начин можат да бидат епски или лирски, понекогаш обредни, најчесто со митолошки или љубовни стихови. Во 2015 година „Гласоечко“ беше впишано во Листата на УНЕСКО за потреба од итна заштита. Негувањето на овој вид музичко наследство, претставува симбол на културниот идентитет за носителите кои живеат интегрирано во мултиетничката средина на Долни Полог. Носителите на оваа традиција се истакнати и талентирани пејачи кои своето знаење го стекнале имитирајќи ги техниките и вештините на нивните претходници. Меѓутоа, машкото двогласно пеење во Долни Полог се соочува со многу сериозни закани по неговата одржливост. Бројот на поединци и групи што го практикуваат и пренесуваат се намалува со голем интензитет како резултат на постојаната миграција на неговите носители особено по воениот конфликт кој ја зафати Македонија во 2001 година. Помладите генерации во тој регион имаат исклучително ограничена изложеност на изведби на Гласоечки песни, а постарите генерации пак сметаат дека нема доволно интерес за овој вид старо пеење кај помладите, за да може да се гарантира негова континуирана трансмисија.

GLASOECHKO TWO-PART SINGING FROM REGION OF DOLNI POLOG, MACEDONIA

“Glasoechko”, the two-part singing from the region of Dolni Polog in western Macedonia, is a mode of singing with the characteristic polyphonic drone principle, often accompanied by a shepherd’s flute and a bagpipe. Glasoechko is performed in groups of two or three persons, at celebrations, assemblies, weddings and other social gatherings of the local communities in several villages of Dolni Polog. The songs sang in a “glasoechki” manner can be epic or lyrical, sometimes ritual, most often with mythological or love lyrics. In 2015 “Glasoechko” was inscribed on the UNESCO’s List of Need of Urgent Safeguarding. Performance of this musical heritage constitutes a symbol of cultural identity for the bearers, integrated within a multi-ethnic society. Practitioners of this tradition are prominent and talented individual singers who have acquired their knowledge by imitating the techniques and skills of their predecessors. Male two-part singing in Dolni Polog faces a number of very serious threats to its viability, however. The number of individuals and groups practicing and transmitting it is diminishing rapidly due to persistent outward migration of its bearers following the civil war conflict in 2001. Younger generations have extremely limited exposure to Glasoechko performances and older generations consider there is insufficient interest to warrant continued transmission.

ДОБРИ ПРАКТИКИ И ПРИМЕРИ ЗА ЗАЧУВУВАЊЕ И ПРОМОЦИЈА НА ДВОГЛАСНОТО ГЛАСОЕЧКО ПЕЕЊЕ ОД ДОЛНИ ПОЛОГ, ЗАПАДНА МАКЕДОНИЈА

1. НАЦИОНАЛНА И ИНТЕРНАЦИОНАЛНА ПРОМОЦИЈА НА ГЛАСОЕЧКОТО ПЕЕЊЕ КАКО НЕМАТЕРИЈАЛНО КУЛТУРНО НАСЛЕДСТВО

Од впишувањето на Гласоечкото пеење во УНЕСКО, во 2015 година, Министерството за култура подготвува посебна финансиска програма со цел да го зголеми нивото на свесност за нематеријалното наследство во мултиетничките заедници, како што е регионот на Долни Полог. Со обезбедување на државно финансирање и други грантови за проекти за промоција на ова нематеријално добро на национално и меѓународно ниво, „Гласоечкото пеење“ беше претставено на многу домашни и странски фестивали не само во регионот на Југоисточна Европа (Бугарија, Србија, Хрватска), туку и подалеку Словачка, Литванија, Летонија, Естонија, Грузија и др. Во изминатите 7 години, КУД Извор и триото Гавровски има настапувано на голем број локални, национални, интернационални музички фестивали како и на хуманитарни настани. Специјалната изведба на „Гласоечки“ песни на концертот што се случи во Скопје по повод одбележувањето на десетгодишнината од Конвенцијата на УНЕСКО (Париз 2003) беше од посебно значење. Настанот се случи на 25 октомври 2013 година во Македонскиот народен театар - Скопје, каде Гласоечкото пеење се претстави заедно со калушарите, изведувачите на исто-полифонијата, сема-ритуалот и други 8 елементи од нематеријалната култура на земјите од регионот на Југоисточна Европа, сите впишани на листите на УНЕСКО. Меѓународните симпозиуми организирани од Националниот комитет на ИСТМ за Македонија, се еден од начините да се промовира овој елемент пред меѓународната научна заедница, дури и овој последен проект на ЕРАСМУС + програмата, со Летонија, Естонија и Сакартвело, носи меѓународно признание и промоција но истотака и вмрежување на Гласоечкото пеење помеѓу УНЕСКОвите признаени и споделени вредности во поширокиот европски простор.

GOOD PRACTICE EXAMPLES OF SAFEGUARDING AND PROMOTION OF GLASOECHKO TWO-PART SINGING FROM DOLNI POLOG, WESTERN MACEDONIA

NATIONAL AND INTERNATIONAL PROMOTION OF “GLASOECHKO SINGING” AS AN ICH ELEMENT

Since the inscription of Glasoechko in 2015, the Ministry of Culture prepares special financial program with aims to increase the level of awareness of the intangible heritage in multiethnic communities such as the region of Dolni Polog.

Securing state funding and other grants for projects to provide promotion on national and international level, Glasoechko singing was presented on many domestic and foreign festivals in the region of South East Europe (Bulgaria, Serbia, Croatia), then Slovakia, Litvania, Russia. A clear example of how important the preservation and safeguarding of Glasoechko signing is to the local community are the events under the direct auspices of the Minister of Culture, like the visits of state delegations abroad in which “Glasoechko” is part of the cultural programs. In the past 7 years, the Gavrovski Trio has performed at a number of local, national and international music festivals, folklore events, humanitarian events. The performance of Glasoechko singing played an important role at the event which happened in Skopje for marking the tenth anniversary of the UNESCO Convention (Paris 2003). The event took place on 25th of October, 2013 in the Macedonian National Theatre – Skopje, where the Glasoechko element was present together with the Kalushari, Iso-polifony, Sema-ritual and other 8 ICH elements from the region of South East Europe inscribed on the UNESCO’s lists. International symposiums organised by the National Committee of ICTM for Macedonia, was a way to promote this element among the international scholarly community, even this last ERASMUS + project with the Baltic states plus Georgia, brings international recognition and promotion and also networking of Glasoechko singing among the UNESCO recognised values in the wider European space.

ЗГОЛЕМЕНА ПРОДУКЦИЈА НА АУДИО-ВИЗУЕЛНИ ЗАПИСИ ЗА ПЕЕЊЕТО НА ГЛАСОЕЧКОТО ПЕЕЊЕ

Повеќе кратки и неколку подолги ТВ програми, како и еден документарен филм изработи Македонската Радио и Телевизија, со цел промоција на Гласоечкото пеење. Во оваа кампања се вклучија и Радио „Слободна Европа“, додека регионалната ТВ станица КИСС од Тетово е постојан медиумски спонзор на овој заштитен во УНЕСКО елемент. Сите овие медиумски производи беа јавно прикажувани на програмите на почитуваните телевизиски куќи како поддршка на промоцијата на Гласоечкото пеење на национално ниво. Во изминатите 7 години, локалната ТВ станица Кисс, се појави и како продуцент и организатор на локален фестивал, именуван како „Звукот на корените“, со цел да направи обид да се интензивира негувањето на оваа вокална традиција кај локалната македонска заедница.

Машката вокална група Трио Гавровски од село Сиричино, која е една од ретките групи кои сè уште практикува ваков вид песни и во кои пренесувањето на вештините за пеење и знаење се случува природно, од една генерација на друга, обновува и снима 23 ретки гласоечки песни кои ги објавија на 2 ЦД-а именувани како *Гласоечко* и *Гласоечко 2*. Со снимање на нивните ЦД-а, триото Гавровски започна соработка со други традиционални музичари-изведувачи од нивниот регион, со цел да се подигне свеста во локалната заедница за значењето на овој вид пеење и да се зголеми мрежата на носители на овој музички стил.

INCREASED PRODUCTION OF AUDIO-VISUAL RECORDS ABOUT GLASOECHKO SINGING

Many short and few long TV programs, as well as one documentary movie were produced by the Macedonian Radio and Television, then Radio “Free Europe”, and regional TV station TV KISS from Tetovo is a permanent media sponsor. All these media products were publicly exposed in support of the promotion of Glasoechko singing on the national level. In the past 7 years, the local TV station Kiss, produced a local festival, « Zvukot na korenite » (The Sound of Our Roots) in an attempt to foster and promote this vocal tradition of the region of Dolni Polog not only on national level through the TV transmission, but more importantly among the local community. The Gavrovski Trio male vocal group from Sirichino village, which is one of the very few groups who still practice this type of songs and in which the transfer of singing skills and knowledge occurs naturally from one generation to another, revitalize and recorded 23 rare songs and published 2 CDs named as *Glasoechko* and *Glasoechko 2*. By recording their CDs, the Gavrovski Trio began collaborating with other traditional music performers from their region with the aim to spread the awareness in the local community and to increase the network of bearers of this music style.

ПРЕНЕСУВАЊЕ НА ЗНАЕЊЕ И ВЕШТИНИ НА МЛАДИТЕ ГЕНЕРАЦИИ

Најголем ризик од исчезнување на „Гласочкото“ пеење се појави кога се наруши процесот на пренесување на ова културно богатство. Бидејќи елементот е од огромно културно и социјално значење за регионот, и е на раб на исчезнување, самата номинација и впишување во УНЕСКО ги инспирираше носителите да се насочат кон уште посериозно чување на ова добро на локално ниво и, колку што е можно повеќе, да се активираат за нејзино пренесување на помладите генерации. После процесот на номинирање во УНЕСКО, од 2011 година, 15 семејства од засегнатата македонска заедница се вклучени во планот за негување на овој вид пеење, поддржувајќи ги своите деца да учествуваат во работилници на кои се изучува овој елемент.

Како резултат на истиов процес, во 2013 година локалната самоуправа и носителите на елементот, Трио Гавровски и КУД „Извор“ веќе обезбедија соодветен простор во основните училишта на трите села Сиричино, Јегуновце и Теарце, каде што се во тек работилници за пренесување на елементот до помладите генерации.

Децата работат со најстариот член на Триото „Гавровски“, Милорад Гавровски. Тој превзема иницијатива да пронаоѓа, да анимира деца на возраст меѓу 6 и 12 години, како и да најде начини да ги заинтересира да ги научат овие песни кои воопшто не се лесни. Културно уметничкото друштво „Извор“ од селото Јегуновце исто така вложи напори за ревитализација на ова културно богатство во рамките на работата на играорната група, но станува сè потешко да се пронајдат практичари во округот „Посеље“ (каде делува оваа фолклорна група, што е дел од поширокиот регион Долни Полог), кои се подготвени да соработуваат и да го пренесат знаењето на помладите генерации.

TRANSMISSION OF KNOWLEDGE AND SKILLS TO THE YOUNG GENERATIONS

The greatest risk for extinction is posed by the disruption of the transmission process of this cultural asset.

Since the element is of huge cultural and social importance for the region, and is on the verge of disappearance, this nomination inspired them to approach even more seriously to its local safeguarding and, as much as they can, to its transmitting to the younger generations. After the nomination process, since 2011, 15 families from the concerned community are involved in the safeguarding plan, supporting their children to participate in the process of transmission of the element; As a result of the nomination process, in 2013 the local government and the main practitioners and bearers of the element, the Trio Gavrovski and KUD "Izvor" have already provided a suitable space in the primary schools of the three villages Sirichino, Jegunovce and Tearce, where the process of transmission of the element to younger generations is already in progress.

They are working with the oldest member of the Trio "Gavrovski", Mr. Milorad Gavrovski. He takes the initiative to find children between the ages of 6 and 12 himself, as well as ways to get them interested in learning these songs. The Folk group "Izvor" (Spring) from the village of Jegunovce has also made efforts to revitalize this cultural asset as a part of the folk dancing group; it has become increasingly difficult to find practitioners in "Poselje" county, part of the Dolni Polog region, which are ready to cooperate and transfer the knowledge to the younger generations.

АКТИВНОСТИ ЗА РЕВИТАЛИЗАЦИЈА МЕЃУ ЛОКАЛНИТЕ ЗАЕДНИЦИ ВО ДОЛНИ ПОЛОГ

Комплексната дводелна структура на песните, специфичните микротонски интервали, тремолото на водечкиот глас, контрапунктиската полифона функција на бордунот, истотака го отежнуваат тој процес на всадување интерес и пренесување на ова пеење. Исчезнувањето на некои од овие елементи може да се забележи дури и во пеењето на триото „Гавровски“ иако се тие автентични носители. Но, сепак најголем фактор на исчезнување се неодамнешните промени во демографската структура на овој регион, населени со етнички Македонци и етнички Албанци. Во изминатите 20 години етничкото македонско население се иселува, додека бројот на етничко албанско население се зголемува. Оваа појава на дисбаланс особено е видлива по граѓанскиот воен конфликт во 2001 година, кој беше мошне интензивен во тетовскиот регион.

Обид за почит е иницијативата на КУД „Извор“ кои ги инспирираат помладите членови од општина Јегуновце, преку покани за соработка на групи постари машки или женски пејачи кои изведуваат ваков стил на пеење од нивните села, со цел да ги едуцираат помладите членови на традиционалното народно пеење и танцување. Огромна заслуга за негување и подигнување на свеста за карактеристиките и извонредноста на овој вид пеење не само во регионот на Долни Полог, туку и на национално ниво, се должи на машката група Трио „Гавровски“ а во многу помала мерка и на триото „Подгорија“. Нивните активности во поддршка на различни локални иницијативи од областа на културата, или пак активностите на триото „Подгорија“ на селските собори во чест на светителот заштитник Св. Атанасиј во пределот „Подгор“ (планински дел на Долни Полог), каде што настапуваат како гости, ги охрабруваат и ги инспирираат жителите на другите блиски локални средини да ги ревитализираат постарите варијанти на гласочки песни.

REVITALIZATION ACTIVITIES AMONG THE LOCAL COMMUNITIES IN DOLNI POLOG

The complex two-part structure of the songs, the specific microtonal intervals, the tremolo of the leading voice, the contrapuntal polyphonic function of the drone, all make the process of instilling interest and transmission difficult. The vanishing of some of these elements can be noticed even in the singing of the “Gavrovski” trio. Perhaps the biggest factor of disappearance is the recent changes in the demographic structure of this region which is populated by ethnic Macedonians and ethnic Albanians. In the past 20 years the ethnic Macedonian population is moving out, while the number of ethnic Albanian population is increasing. This occurrence is especially increasing after the civil war conflict in 2001 which first began in the Tetovo region.

Nevertheless, the situation nowadays suggests a serious break in the passing on of this tradition since the younger population has fewer opportunities to hear this mode of singing. There is an attempt for respect to inspire, sometimes to foster to transmit this cultural asset, by the Folk group “Izvor” from the municipality of Jegunovce, which, in the process of educating the younger generations in traditional folk singing and dancing, is trying to invite a group of older male or female singers performing this style of singing. Enormous credit for nurturing and raising the awareness for the features and the extraordinariness of this kind of singing in the region is due to the male groups “Gavrovski” trio and trio “Podgorija”. Their informal activities on the village’s gatherings in honor of the village’s saints, where they perform as guests, encourage and inspire locals to start to revitalize older variants of glasoechki songs.

ИНТЕРАКЦИЈА И СОРАБОТКА НА НОСИТЕЛИТЕ НА „ГЛАСОЕЧКО ПЕЕЊЕ“ СО ДРУГИ НЕМАТЕРИЈАЛНИ ДОБРА НА НАЦИОНАЛНО И ИНТЕРНАЦИОНАЛНО НИВО

Бидејќи елементот е важен за македонското население што живее во Долни Полог, а со оглед на фактот дека на елементот му се заканува опасност од исчезнување поради зголемена миграција на Македонците од регионот, македонската заедница имаше многу активна и важна улога во подготовка на планот и активностите за заштита на овој вид пеење. Планот за зачувување предвидуваше проширување на мрежата на соработници надвор од регионот на Долни Полог, како и интеракција помеѓу носителите на други елементи од нематеријалната култура кои се впишани на Репрезентативната Листа на УНЕСКО, како што се соборското оро „Копачка“ од село Драмче (источна Македонија), или елементот „Мартинки“. Носителите на гласоечкото пеење се целосно свесни дека нивниот елемент има моќ да ја промовира не само локалната култура од нивниот регион, туку дека може да им помогне и на другите елементи од природното и културното наследство при процесот на нивна заштита, со крајна заедничка цел да ја заштитат животна средина и културниот простор во кој заедно живеат. Во таа насока, членовите на Трио Гавровски активно учествуваа во сите фази на подготовка на процесот на номинирање и во планираните активности за промовирање на планината „Шара“ како национален заштитен парк.

Во последните неколку години државата е многу свесна за важноста на елементот, па во таа насока триото Гавровски интерактивно соработува на неколку значајни концерти во државата и странство заедно со носителите на соборското оро „Копачка“, на фестивалот „Витсун“ во Сентандре, Унгарија и „Јаношикови Дни“ во Терчова, Словачка, кои беа целосно поддржани од Министерството за култура на Република Македонија.

Трио Гавровски заедно со младите играорци од КУД „Извор“ беа активни поддржувачи на процесот на номинација на мултинационалната номинација за УНЕСКО на елементот „Мартинки“, со тоа што на своите концерти ја носеа оваа мала белегзија како амајлија.

INTERACTION AND COLLABORATION OF “GLASOECHKO SINGING” BEARERS WITH OTHER ICH ELEMENTS ON NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVEL

Since the element is mostly important for the Macedonian population that live in Dolni Polog, and considering the fact that the element is threatened by increased migration, the Macedonian community had a very active and important role in preparing the safeguarding plan activities for enlarging the network of collaborators outside of their region of Dolni Polog, and to increase the interaction between them and the bearers of other ICH elements inscribed on the other UNESCO's lists such as “Kopachkata” social dance from the village of Dramche (eastern Macedonia), then the element “Martinki” as one of the cultural practices to celebrate 1st of March. Bearers of the Glasoechko singing are fully aware that their element will promote not only the local culture from their region, but that it can help other elements as a positive example of how nature and traditions should interact in safeguarding and transmitting to the next generation and to protecting their healthy environment while staying in their homeland.

In that manner, the members of Trio Gavrovski actively participated in all stages of the preparation of the nomination process and in the planned activities to promote the “Shara” mountain as a National Protected Park.

In the last two years the State is very aware of the importance of the element; in that direction the group Trio Gavrovski has interactively participated on several important concerts in the state and abroad together with the bearers of the social dance “Kopachkata”, on the “Whitsun” festival in Sentandre, Hungary, and “Janoshikovi dni” in Terchova, Slovakia and were fully supported by the Ministry of Culture of the Republic of Macedonia.

Trio Gavrovski together with the youngsters from the Folk dance group “Izvor” were active supporters of the nomination process of the multinational nomination for UNESCO of the Martinki element, by wearing this small talisman/bracelet on their concerts.

ACKNOWLEDGEMENT TO...

MACEDONIA TRAVEL - tourist agency
Ministry of Culture of the Republic of Macedonia
Monastery "St. Atanasij" village of Leshok,
Spiritual and Cultural Center "Kiril Pejčinovikj" – village of Leshok
Monastery "St. John the Baptist" – Debar,
Municipality of Jegunovce,
Ms. Janusha Lazikj – "Martinki" amulet handcraft

COPYRIGHTS' FOR PHOTOS

ICTM National Committee of Macedonia
Cultural Artistic Association "Trio Gavrovski"
Cultural Artistic Association "Izvor"- Jegunovce
Ivona Opetcheska Tatarchevska Mr.Sc.
Iva Niemčić PhD - Institute of Ethnology and Folklore Research – Zagreb
Sasho Dimoski

EESTI

SA Kihnu Kultuuriruum asutati 2002. aastal eesmärgiga kaitsta ainulaadset Kihnu kultuuri ja valmistada ette taotlus UNESCO vaimse kultuuripärandi esindusnimekirja viimiseks.

Sihtasutuse nõukogus oli 18 liiget, tuntud teadlased rahvakultuuri alalt, ministriumite esindajad ja aktiivsed kogukonna liikmed. Sihtasutusele valiti juhataja, kes hakkab tegevusplaani ellu viima.

UNESCO-le esitamiseks tehti laiaulatuslik tegevusplan. Kõige olulisem ja ka keerulisem ülesanne oli kaitsta hävimisohus olevat eelkristlikku pulmatraditsiooni ja seega ka vanu pulmalaule, aga ka oma murdekeel, rahvalaule ja – tantse, käsitööoskusi, naivismi, toidutraditsiooni ja elatusalasid nagu merendus, kalapüük ja hülgepüük.

SA Kihnu Kultuuriruum eestvedamisel loodi kaks riiklikku programmi Kihnu kultuuri toetuseks: Kihnu kultuuriprogramm ja Kihnu Regionaalprogramm, üks toetas kultuuri, teine majandust. Täna on alles vaid Kihnu kultuuriprogramm.

ESTONIA

The Kihnu Cultural space foundation was established in 2002 and its goal was to protect the unique culture that Kihnu holds. The first step in this process was applying to UNESCO for approval as an intangible cultural heritage.

The foundation was led by 18 board members who are all well-known scientists in folk culture in Estonia. Included in the group were also representatives from different ministries (culture, education, external affairs - regional, etc.) and active members in the Kihnu community. A leading manager was elected and has since held executive power of the collective.

A wide action plan was put together for UNESCO in hopes of safeguarding Kihnu culture. The most remarkable traditions in Kihnu are the pre-Christian wedding traditions and ancient runo-epic songs, the island's very unique dialect, folk dances and songs, handicrafts, and naive art. Also traditional food and ways of survival such as sea travel, fishing, and sea hunting.

Under the leadership of the Kihnu Cultural space foundation, two programs were established to support Kihnu culture: Kihnu Cultural Program and the Kihnu Regional Program, one which supports culture and the other economy. Today, only one of these programs still exists: the Kihnu Cultural Program.

KIHNU

Unikaalne Kihnu kultuur arenes välja sajandite jooksul ja laienes hiljem Manilaiu saarel suhtelises eraldatuses, kui- gi teatud suhtlus tänu merendusele välismaailmaga toimus. Kihnu elulaad ja elatusallikad on alati sõltunudümbritsevast Läänemerest, see on mänginud olulist rolli kultuuritavade kujunemisel. Aegade algusest saadik on enamik mehi olnud seotud meresõidu, hülgeküttimise või kalapüügiga ja naised on olnud koduhoidjad. Meeste poolt ülemere kaasa toodud uuendused on mõjutanud saareelu ja selle tulemusel on sündinud originaalne saarekultuur. Tänu oma kaitsvale konservatiivsusele on kihnlased loonud tugeva kogukondliku identiteedi, mida on õnnestunud säilitada läbi paljude sotsiaalmajanduslike muutuste, kuni tänapäevaste probleemide ja muutuste tekkimiseni.

Kihnu kogukonna kultuuriline eneseväljendus on tähelepanu vääriv segu minevikust ja olevikust. Tänapäeva saareelanikud kasutavad moodsaid tehnilisi vahendeid ja kaasaegset repertuaari kõrvuti iidsete teadmiste, tööriistade ja traditsioonidega. Eraldatus mandrist, karm igapäevaelu ja kohalik „sotsiaalse kontrolli“ süsteem on aidanud luua tihedalt põimunud kogukonna, kes ikka veel kannab endas ja järgib vanu kombeid ja kultuuritraditsioone, mis on lähinaabrite seas ammu kadunud.

Kihnu kultuuriruum on kompleksne kultuurinähtus, mille sisuks on kogukondlik elulaad koos erinevate kultuuriväljendustega elades saarelises looduskeskkonnas. Identiteet väljendub läbi igapäevaelu tegemiste, veel on elus rahvariide kandmise tra- ditsiooni, rahvakalendri tähtpäevade tähistamise ja võimalus Kihnu pulmatraditsiooni küll pisut uuendatud kujul jätkumiseks.

KIHNU

The unique culture of Kihnu island has evolved (and expanded to the small island of Manija) over the centu- ries, albeit geographically isolated, still in constant contact with the outside world. This rings especially true when it comes to sea travel. Kihnu lifestyle has always depended drastically on the surrounding waters of the Baltic Sea and it has played a significant role in creating the Kihnu community and it's expressive culture. Since the beginning, it has been mostly men who engaged in sailing, seal hunting, or fishing, while the women remained on the island to take care of the farmsteads and homes. When the men would return home, they brought with them innovations and influences that they had gathered during their travels. These influences were adopted into the Kihnu culture and helped to create an original, self-sustaining culture according to the beliefs and customs of the islanders them- selves. Due to such carefully protective conservatism, the Kihnu community created a strong identity which they have managed to maintain through several socio-economic transformations until the most recent decades of modern world problems and susceptibility of present pressure and constraints. The cultural expression of the Kihnu commu- nity is a remarkable mixture of past and present. The islanders today use modern techniques and repertoire hand in hand with ancient knowledge, tools and traditions. The isolation from the mainland, harsh daily life, and local “social control” system has helped to create a close-knit community that still continues to hold many ancient customs and cultural traditions that have long since disappeared from neighbouring areas.

The Kihnu Cultural space foundation is a complex cultural phenomena that consists of the communal lifestyle, variety of cultural expression, and the natural environment of Kihnu and Manija islands. The cultural identity is ex- pressed through daily life customs, celebration of important days of the year, wearing of the traditional folk costume, and traditional wedding customs that although have modernized slightly are still held strong.

SA KIHNU KULTUURIRUUM EDULOOD

PUBLIKATSIOONID: kooliõpikud, raamatud, lasteajakiri Täheke. Kihnu koolis on 2019. aasta septembris 38 õpilast ja nad õpivad lisaks riiklikus õppekavas ettenähtule kihnu keelt, rahvalaule, -tantse ja käsitööd.

RIIKLIK PROGRAMM KIHNU KULTUURIPROGRAMM, MIS TOETAB KIHNU KULTUURI. Igal aastal esitavad aktiivsed kogukonnaliikmed sinna kümneid taotlusi, mis on suunatud kihnu kultuuri hoidmisele: trükised, üritused, näitused vms.

KIHNU CULTURAL SPACE ACHIEVEMENTS:

PUBLICATIONS OF SCHOOL TEXTBOOKS AND POPULAR CHILDREN'S MAGAZINE BEING PUBLISHED IN KIHNU DIALECT. There are 38 students in Kihnu elementary school who in addition to regular studies also study traditional Kihnu language, songs, dances and handicrafts.

THE STATE PROGRAM WHICH SUPPORTS KIHNU CULTURE - KIHNU CULTURAL PROGRAM. Every year active community members submit dozens of project ideas connected with Kihnu culture such as publications, festivals, exhibitions and many more.

KIHNU PÄRIMUSKOOL – kohalik rahvamuusikakool, mis asutati septembris 2013. Peaegu kõik Kihnu lapsed mängivad mõnd rahvapilli: viiul, akordion, kitarr vm. Koolis ei õpetata noodist mängimist, vaid õpe on kuulmispõhine. Pärimuskooli lõpueksamil esitab õpilane kolm eritüübilist rahvamuusikalugu. Kihnu pärimuskooli lõpetajatest peaks saama head külapillimehed, kes tunnevad hästi kohalikku repertuaari ning tunnevad rõõmu koosmängust.

PILLILAAGRID. Iga aasta augustis tulevad Eesti tuntud rahvamuusikud Kihnu ja õpetavad lastele uusi lugusid.

KUNSTILAAGRID. Igal aastal, juuli teisel nädalal toimub naivistliku kunsti laager, mille eesmärk on tutvustada ja populariseerida naivismi kui kihnus laialt esinenud kunstiliiki. Laagri lõpuks valmib näitus, mis tavaliselt ehib muuseumi seina hilissügiseni. Näitusega avame oma suurima suvefestivali Kihnu Mere Pidu.

KIHNU HERITAGE SCHOOL - a local folk music school was established in September 2013. Almost all Kihnu children study some kind of folk instrument whether it be fiddle, accordion, guitar, or Russian garmon. Rather than learn by notes, Kihnu children learn by listening. In the school's final exam they must play 3 traditional folk songs from Kihnu island. The idea behind the Kihnu Heritage School is to offer Kihnu children a good education in music and help them to become experts in the traditional music of their own heritage.

FOLK MUSIC CAMPS - Every year in August, famous Estonian folk musicians gather in Kihnu to teach local children and children from the mainland new folk music tunes.

NAIVE ART CAMPS - Every year in July we promote and introduce the island's naive art tradition by creating new pieces of art for the museum and everywhere on the island. The art camp lasts one week and children are taught the traditional style of naive art and their works are then featured in a new art exhibition during the island's biggest festival, Kihnu Sea Festival.

KÄSITÖÖLAAGRID JA KUDUMISFESTIVAL. Kohalikud käsitöömeistrid õpetavad huvilistele Kihnu traditsioonilist käsitööd. See on populaarne nii Eestist pärit huvilistele kuid saavutab ka üleilmset tuntust.

METSAMAA PÄRIMUSTALU. Traditsiooniline talukeskus, kus sihtasutus Kihnu Kultuuriruum organiseerib erinevaid üritusi, laagreid, seminare, näitusi. Sihtasutus ostis talu 2008. aastal, et arendada välja traditsioonilisse talukeskkonda uus kogukonnakeskus. Ehitus- ja rekonstrueerimistööd kestsid kokku 10. aastat ja nüüdseks on kompleks valminud. Seal toimuvad üritused, laagrid ja töötab suvekohvik.

KIHNU PULMATRADITSIOONI ELUSHOIDMINE JA TOETAMINE. 21. sajandil on olnud 10 traditsioonilist pulma, kus kõlanud iidsete pulmalaulud, pruudid on jaganud ohtralt veimi ja tantsinud seejärel pulmakülaliste ees abielunaise riietuses. Pulmade ajal kannavad ka külalised oma kõige uhkemat rõivastust, samuti on oluline osa rahvamuusikal, - tantsul ja traditsioonilisel toidul.

HANDICRAFT CAMPS - Local handicraft masters teach people from the mainland how to knit or embroider traditional Kihnu patterns. It is very popular amongst Estonian but also people from abroad and participation numbers increase every year.

METSAMAA HERITAGE FARM - A traditional farm where we organize different events, camps, and seminars. Metsamaa farm was purchased by our foundation in 2008 with the plan to develop a new cultural centre of traditional architecture. Renovations of the centre took 10 years but the building is now ready. There are different camps each year, a summer restaurant and summer theatre program.

KEEPING KIHNU WEDDING TRADITIONS alive by supporting through different foundations. In the 21st century there have been 10 traditional Kihnu weddings with ancient folk songs, sharing of the bride's dowry and immediately after the traditional dance of the bride in her married woman's folk costume. Guests must also wear traditional folk costumes and the tables are set with traditional food and drink.

KIHNU VIIULIFESTIVAL. Püüe elus hoida Kihnu viulimängu traditsiooni, propageerida ja tutvustada seda ning teha koostööd teiste rahvamuusika viuldajatega. Viulimäng on seotud ka tantsuga, niiet festivali ajal korraldame ka alati rahvale suure tantsupeo.

KIHNU MERE PIDU – mereteemaline folkloorifestival, mille jooksul me tutvustame omakultuuri kõigis valdkondades: traditsioonilised elatusalad, toit, käsitöö, laulud ja tantsud, naivistlik kunst ja ka hilisem mootorratta traditsioon. Festival toimub igal aastal juuli teisel nädalavahetusel jätkuna kolhoosiaegsele kaluritepäevale.

KULTUURITURISM. Tutvustame Kihnu kultuuri igal aastal ajakirjanikele, fotograafidele ja filmitegijatele üle maailma. Igal aastal sünnib keskmisel 5 – 10 Kihnut tutvustavat filmi väikesaare elust. Paljud maailma väljaanded tutvustavad Kihnu kultuuri ja traditsioone, mistõttu oleme muutunud populaarseks turismi sihtkohaks.

KIHNU VIOLIN FESTIVAL - We try to keep alive the island's fiddle traditions, to promote and introduce them and cooperate with other fiddlers. The festival is also connected with traditional Kihnu dances.

KIHNU SEA AND FOLKLORE FESTIVAL - A cultural festival where we introduce our culture to a broader audience. Traditional living substances, food, handicrafts, singing and dancing, naive art, and also traditional motorcycle parade are all important parts of this festival. It takes place every year in the second weekend of July which used to be known as Fisherman's Day during the Soviet period.

CULTURAL TOURISM - By introducing Kihnu culture for journalists, photographers, and documentary makers all over the world. Each year we help make about 5-10 documentaries about life on our small island. Different publications all over the world have described our culture and traditions which has helped build Kihnu as a popular tourist destination.

KIHNU TULETORN. Sihtasutus Kihnu Kultuuriruum avast tuletorni külastajatele 2014 aasta kevadest ja sellest ajast saadik on see populaarne külastuskoht, pea kõik saare külastajad käivad tuletorni vaatamas ja pooled neist ronivad torni rõdule, et tutvuda ümberkaudse kauni vaatega.

RAHVAKALENDRI TÄHTPÄEVADE TÄHISTAMISED, millest olulisim on Kadripäeva pidu novembris. Väljas läheb pimedaks alates kella neljast ja kogukond alustab pidustusi, käikase kadrised jooksmas, valmistatakse üheskoos pidusöök, leitakse pillimehed ja pidu võib alata. Ööpimeduses joostakse teistesse kadrimajadesse külla kadrised tegema.

SUVETEATER EHK PÄRIMUSTEATER KIHNUS. Ülimenukas projekt, mis tõi kohale suure hulga kultuurituriste Eestist.

KOOSTÖÖ TEISTE PÄRIMUSKULTUURI HOIDVATE KOGUKONDADEGA – Setomaa, Suitimaa jt. Tänu sellele oleme ellu viinud mitu üledukat projekti omakultuuri ja majanduse toetamiseks.

KIHNU LIGHTHOUSE - Our foundation cooperates with the Kihnu lighthouse which opened its doors to visitors for the first time in 2011. Since 2014 it has been permanently open for tourists and has become a popular tourist destination. At the top of the lighthouse, tourists can enjoy a beautiful view of Kihnu island and the surrounding Baltic Sea.

POPULAR CALENDAR CELEBRATIONS. The most remarkable being St.Catherin's Day in November. Although it is dark on the island already by 4pm, the community begins the celebration. Cooking traditional food together and gathering with folk musicians is how the party begins. Around midnight starts the running of the "Kadrid" (Catherine's) where islanders dress up in masquerade and go to visit the other village's parties.

SUMMER OR HERITAGE THEATRE FOR ESTONIAN TOURISTS - A very popular project where local community members also took part. Many tourists came to the island every day to watch the play and get a better understanding of some Kihnu traditions.

COOPERATION WITH OTHER CULTURAL HERITAGES - Seto culture, Suiti culture and others. Thanks to the cooperation with these other communities we have brought to life many successful projects for our own culture and economy and have also learned a lot from each other.

Photos are made by Silvia Soide.

ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევა და პოპულარიზაცია

„ქართული ვაზისა და ღვინის კულტურის კვლევისა და პოპულარიზაციის“ პროექტი ღვინის ეროვნულმა სააგენტომ 2014 წელს წამოიწყო. მისი მიზანი საქართველოს ღვინის კულტურის უძველეს კერად დადასტურებისათვის ახალი მონაცემების შეგროვება, მევენახეობა-მეღვინეობის უწყვეტი ისტორიის რეკონსტრუქცია და ქართული ღვინის პოპულარიზაციაა. პროგრამის ფარგლებში ხორციელდება არქეოლოგიური გათხრები, საქართველოს ტერიტორიაზე აღმოჩენილი სხვადასხვა ისტორიული ეპოქის ვაზის ნაშთების სისტემატიზაცია, დათარიღება და ანალიზი; არქეოლოგიური მასალის ბიოქიმიური ტესტირება ღვინის ნაშთების აღმოჩენის მიზნით; ქართული მევენახეობა-მეღვინეობის ეთნოგრაფიული მემკვიდრეობის წარმოჩენა; და ა.შ. ქვევრის ღვინის დაყენების უძველესი ქართული ტრადიციული მეთოდი იუნესკოს წარმომადგენლობით ნუსხაში 2013 წელს შევიდა.

Georgia

Vine and Wine Culture Research and Popularization

The project “Georgian Vine and Wine Culture Research and Promotion”, launched by the National Wine Agency in 2014, aims collection of new data for verification of ancient Georgian wine culture, reconstruction of vintage-winemaking history and promotion of Georgian wine. Within the project have been conducted new archeological excavations; dating and systematization of the vine remains of various historical era discovered on the territory of Georgia; biochemical testing of archaeological material for the identification of wine balances; raising awareness on the ethnographic heritage of winemaking; etc. Ancient Georgian traditional Qvevri wine-making method was inscribed in UNESCO representative list of intangible cultural heritage in 2013.

ფოტო: გიორგი ბარისაშვილი; credit: George Barisashvili

ტრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმი, თბილისი

თბილისის სიმპოზიუმი ფართო მასშტაბიანი წარმომადგენლობითი საერთაშორისო მოვლენაა, რომელიც პასუხობს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის 2003 წლის კონვენციას და წარმოადგენს იუნესკოს მიერ 2001 წელს კაცობრიობის არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის შედევრად გამოცხადებულ ქართულ პოლიფონიაზე სახელმწიფო სარუნვის გამოხატულებას. თბილისის სიმპოზიუმები 2002 წლიდან ტარდება ორ წელიწადში ერთხელ და თავისი ფორმატითა და თემატური მრავალფეროვნებით მსგავსი სამეცნიერო ფორუმებისაგან გამორჩეულია. ის შესაძლებლობას აძლევს მეცნიერებს ერთმანეთს გაუზიარონ თავიანთი კვლევის შედეგები მსოფლიოს სხვადასხვა რეგიონის მრავალხმიანობის შესახებ. სიმპოზიუმებმა გააძლიერეს მსოფლიოს ეთნომუსიკოლოგიური წრეების ინტერესი ქართული პოლიფონიისადმი, რის შედეგად 2002 წლიდან მისადმი მიძღვნილი არა ერთი უცხოელი მეცნიერის მოხსენება იქნა წარმოგენილი თბილისში. სიმპოზიუმის მოხსენებათა ორენოვანი წიგნები გამოცემული და განთავსებულია ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრის ვებგვერდზე www.polyphony.ge

The international Symposium on Traditional Polyphony, Tbilisi.

The Tbilisi symposium is a large-scale and representative international event, which responds to the 2003 Convention on Safeguarding Intangible Cultural Heritage and is an expression of the State's care for Georgian polyphony – proclaimed by UNESCO a masterpiece of Intangible Heritage of Humanity in 2001.

The Tbilisi symposia have been held biannually since 2002 and are distinguished in format and diversity of themes among similar scientific forums; and allows the researchers to share the results of their studies in the polyphony of the world's different regions.

Thanks to the symposia the phenomenon of Georgian polyphony became the topic of interest for the world scientific circles, since 2002 many foreign scholars have dedicated papers to it.

Bilingual books of Symposium proceedings have been published and are also available at the IRCTP Web Site www.polyphony.ge

ფოტო: ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი.
credit: International Research Centre for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire

სალოტბარო სკოლები, როგორც ტრადიციული პოლიფონიის თაობიდან თაობაზე გადაცემის არაფორმალური გზა

საქართველოს ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრმა თითქმის ყველა რეგიონში ქართული ტრადიციული მუსიკის აღორძინების მიზნით შექმნა ფოლკლორის ცენტრები, სადაც მოქმედებს ე.წ. ბავშვთა სალოტბარო სკოლები. ამ სკოლებში ხალხური სიმღერისა და გალობის ოსტატები ბავშვებს არაფორმალური - ზეპირი გადაცემის გზით ასწავლიან ხალხურ სიმღერას და საეკლესიო გალობას. ეს პრაქტიკა საქართველოში დამკვიდრდა იუნესკოს 2003-2006 წლის პროექტიდან „ქართული პოლიფონიის დაცვა და განვითარება“, რამაც სოფლად მცხოვრებ ახალგაზრდებში ტრადიციული მუსიკისადმი ინტერესის გაღვივებას შეუწყო ხელი. სწორედ ამ სკოლების აღზრდილები მუშაობენ დღეს სალოტბარო სკოლების დიდ ნაწილში მასწავლებლებად.

SONG MASTER'S SCHOOLS AS AN INFORMAL WAY FOR TRANSMITTING TRADITIONAL POLYPHONY FROM GENERATION TO GENERATION

In order to revive Georgian traditional song the Folklore State Centre created folklore centers in the regions of the country, with the so-called children's song masters schools also functioning there. At these schools masters of folk song and chant teach folk songs and sacred chants to children by oral way. The practice has been introduced in Georgia since the 2003-2006 UNESCO project "Safeguarding and Promotion of Georgian Polyphony" which significantly revived interest to traditional music among the youth. Today the alumni of these schools teach at many song masters' schools.

ფოტო: ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი.
credit: International Research Centre for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire

ქართული კალიგრაფიული ხელოვნების პოპულარიზაცია

ქართული ანბანის სამი სახეობის ცოცხალი კულტურა იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით ნუსხაში 2016 წელს შევიდა. ქართული კალიგრაფიული ხელოვნების ტრადიციის აღდგენას ხელი შეუწყო 2010 წელს საქართველოს ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის კონკურსმა „ქართული კალიგრაფია“. კონკურსის შედეგად მრავალი ახალგაზრდა კალიგრაფი გამოვლინდა. მაგალითად ალექსანდრე მამუკაშვილი, რომელმაც პირველმა გააცოცხლა ქართული ანბანი კალიგრაფიის ტექნიკით. მისი გამოფენა „კალიგრამა - მუსიკად ქცეული ანბანი“ მოეწყო საერთაშორისო მუსიკალური ფესტივალის, „აღდგომიდან ამალგებამდე“, მისი ნამუშევრები ასევე პოპულარი გახდა თანამედროვე მოდისა და დიზაინის სამყაროში: 2016 წ. მის მიერ მოდის სახლ „მატერიისთვის“ შექმნილი კალიგრაფიული საყურეების ნიმუშები „მერსედეს-ბენცი“-ის მოდის კვირეულზე წარსდგა. ამ მემკვიდრეობის შენარჩუნებაში ასევე აქტიურად არიან ჩართული არნოლდ ჩიკობავას სახელობის ენათმეცნიერების ინსტიტუტი, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბლიოთეკა და ა.შ.

REVIVAL OF GEORGIAN ART OF CALLIGRAPHY

Living culture of three writing systems of the Georgian alphabet has been inscribed on the Representative List of Intangible Cultural Heritage of Humanity in 2016. Revival of Georgian Art of Calligraphy had been strongly supported by the competition “Georgian Calligraphy” organized by the Georgian National Centre of Manuscripts. The competitions reveal the number of young calligraphists, one of them is Alexander Mamukashvili, who is the first among modern Georgian calligraphers who gave a new life to Calligram technique. His exhibition “Calligram – alphabet transformed into music” was held in frames of the International music festival “From Easter to Ascension”, his works also gained popularity within modern fashion and design industry. In 2016, at the Tbilisi Mercedes Benz Fashion Week, he presented a collection of calligraphic earrings made for the fashion house “Materia”. In safeguarding of the tradition are also actively involved Arnold Chikobava Institute of Linguistics, Tbilisi State University, National Parliamentary Library of Georgia and others.

ფოტო: საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო.
credit: National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia

ქართული ხორბლის კულტურა

ქართული ხორბლის კულტურა (ენდემური სახეობები და ადგილობრივი ჯიშები) აღიარებულია საქართველოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნულ ძეგლად. მისი დაცვის ერთ-ერთ უმნიშველოვანესი ქმედება იყო 2017 წ. ქართული ხორბლის მწარმოებელთა გაერთიანების დაარსება, რომლის მიზანია გადაშენების პირას მყოფი ხორბლის ადგილობრივი ჯიშების და ენდემური სახეობების აღდგენა, წარმოების და მოხმარების გაზრდა ჯანსაღი კვებისთვის, პოპულარიზაცია. გაერთიანება მუდმივად უწყევს ორგანიზებას სხვადასხვა ღონისძიებებს, როგორებიცაა პურის ფესტივალი, პურის კლასები, რომლებიც არა მხოლოდ ქართული ხორბლის ჯიშების, არამედ მასთან დაკავშირებული წეს-ჩვეულებების აღდგენას და პოპულარიზაციას ემსახურება. იგეგმება ტურისტული მარშრუტების შემუშავება 'პურის გზა' - მსგავსად 'ღვინის გზისა', ხორბლისა და პურის მუზეუმის დაარსება თბილისში, რაც ხელს შეუწყობს ტურისტული ეკონომიკის გაძლიერებას და აღნიშნული ტრადიციების შენარჩუნებას.

WHEAT CULTURE IN GEORGIA

Wheat culture, culture of wheat endemic species and landraces cultivation and utilization in Georgia is recognized element of National List of ICH. One of the most important actions towards its safeguarding was establishment of the Georgian Wheat Growers Association. The aim of the organization is to revive local and endemic varieties of wheat, to increase its production and consumption for the healthy nutrition. The Association systematically organizes events such as Festival of Brad, Brad Classes etc. which serve not only for the revitalization of Georgian wheat varieties but also for the revival and popularization of the related rituals and traditions. Measures such as development of the "Brad Rout" similar to the "Whine Rout", establishment of the Museum of Wheat and Brad in Tbilisi are also planned.

ფოტო: ქართული ხორბლის მწარმოებელთა გაერთიანება.
Credit: Georgian Wheat Growers Association

წლის საუკეთესო ოსტატის პრიზი

ტრადიციული რეწვის ოსტატების წარმოჩენის და დამსახურებების აღიარების მიზნით 2015 წელს დაარსდა კონკურსი „წლის საუკეთესო ოსტატი“. კონკურსის თემატიკა ყოველწლიურად იცვლება და დარგის სხვადასხვა ასპექტს მოიცავს. მაგ.: „საუკეთესო ოსტატი პედაგოგი“, „საუკეთესო ახალგაზრდა ოსტატი“, „ყველაზე ინტერაქტიული ოსტატი“ და სხვა. კონკურსი ტარდება საქართველოს ტრადიციული რეწვის ასოციაციის და საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის ეროვნული სააგენტოს თანამშრომლობით.

PRIZE “THE CRAFTSMAN OF AN YEAR”

The contest Craftsman of an Year was established in 2015 for the recognition and raising awareness on Georgian artisans. The thematic of the competition changes annually and focuses on the different aspects of the sector, for example: “The best teacher”, “The best young craftsman”, “Most interactive craftsman” etc. The contest is organized by the Georgian Heritage Crafts Association in cooperation with National Agency of Cultural Heritage Preservation of Georgia.

ფოტო: გია ჩხატარაშვილი. Credit: Gia Chkhatarashvili

კონკურსი „არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ქომაგი“

კონკურსის მიზანია საქართველოს სხვადასხვა კუთხეში შემორჩენილი არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის ელემენტების მოძიება და წარმოჩენა, მათ დაცვაში საზოგადოების, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდების აქტიური ჩართვა. კონკურსი ყოველწლიურად სხვადასხვა თემას ეძღვნება მაგ. „ზღაპრები და ლეგენდები ბებიას სკივრიდან“, „გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მდგრადი გამოყენების ტრადიციები საქართველოში“. საჯარო და კერძო სკოლის მოსწავლეები თავად იკვლევენ, აფიქსირებენ და გზავნიან საინტერესო ნამუშევრებს. კონკურსს საფუძველი 2012 წელს ჩაეყარა საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტოს მიერ და ხორციელდება იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის კონვენციის პატრონაჟით.

COMPETITION “SUPPORTER OF INTANGIBLE CULTURAL HERITAGE”

The aim of the competition is revealing and presentation of the different elements of intangible cultural heritage from the different parts of Georgia, engagement of wider society and especially youth in preservation of these traditions. The focus of the competition varies from year to year, for example “The tails and legends from grandmas chest”, “Traditions of Environmental Protection and Sustainable Use of Natural Resources” etc. The initiative had been started in 2012 by the Georgian National Agency of Preservation of Cultural Heritage and is implemented by the patronage of UNESCO.

ფოტო: საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო.
Credit: National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia

საწარმოს დაარსება მესხური ტენილი ყველის ტრადიციის შესანარჩუნებლად

მესხური ყველი „ტენილი“ ძველი ქართული ტრადიციული კვების პროდუქტია, მისი დამზადების ტექნოლოგიას საქართველოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის სტატუსი 2013 წელს მიენიჭა.

მე-20 საუკუნის ბოლოსთვის, რთული და შრომატევადი პროცესის გამო „ტენილი“ ყველის დამზადების წესი თანდათანობით დავიწყებას მიეცა და სრული დავიწყების საშიშროების წინაშე აღმოჩნდა. მის შესანარჩუნებლად ასოციაცია „მზიანეთმა“ მერსიკორპსის მხარდაჭერით დააარსა საწარმო, რომელიც წარმატებით აერთიანებს ტრადიციულ ტექნოლოგიას და თანამედროვე წარმოების მოთხოვნებს. მათ ასევე აღადგინეს 250-300 წლის ძველი მესხური ოდა, სადაც ძველად „ტენილი“ მზადდებოდა. ოდა ეთნო და შემეცნებითი ტურების მოწყობის საშუალებას იძლევა.

ESTABLISHMENT OF ENTERPRISE FOR THE SAFEGUARDING THE TRADITION OF PRODUCTION OF CHEESE “TENILI”

The cheese “Tenili” is traditional product from Georgian region Meskheta. Technology of its production was included in the list of Georgian Intangible Heritage List in 2013. By the end of 20th century due to the difficult and time consuming process the methods of its processing were nearly lost. For the revival and safeguarding of this traditional knowledge association “Mzianeti” with the support of Merci Corps founded the enterprise which combines traditional technology with the modern production. The 250-300 years old house, where the Tenili cheese was traditionally produced, had also been rehabilitated and used for the ethnographic and informational tours.

ფოტო: საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო.
Credit: National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia

გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია

საქართველო მდიდარია არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობით, რომელიც საკვები პროდუქტების დამზადების ტექნოლოგიებს მოიცავს მათ შორისაა მაგალითად დამბალხაჭო და ტენილი ყველი. ამ ტრადიციების შესანარჩუნებლად ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია წარმოადგენს, რომელიც მოიცავს დეტალურ ინფორმაციას პროდუქტის მახასიათებლების, შემადგენლობის, დამზადების ტექნოლოგიის და წარმოების გეოგრაფიული არეალის შესახებ. გეოგრაფიული აღნიშვნის რეგისტრაცია საქართველოს სოფლის მეურნეობის სამინისტროს ინიციატივით უკვე დარეგისტრირებულია დამბალხაჭოსა და ტენილ ყველზე.

REGISTRATION OF GEOGRAPHICAL INDICATIONS

Georgia is rich in intangible heritage connected to the technology of production of various food products, Tenili da Dambalhacho cheese are among them. One of the important instruments for the preservation of these traditions is the registration of Geographical Indications, which contains the detailed information on the composition, production technology, characteristics and geographical area of production. The registration of geographical indications for the Tenili cheese and Dambalkhacho cheese had been registered by the initiative of Georgian Ministry of Agriculture.

ფოტო: საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო.
Credit: National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia

სახელმწიფო პოლიტიკის და დარგის განვითარების პროგრამები ქართული ჭიდაობის ტრადიციების შენარჩუნებისთვის

ქართული ჭიდაობა იუნესკოს არამატერიალური კულტურული მემკვიდრეობის წარმომადგენლობით ნუსხაში 2018 წელს შევიდა. თანამედროვეობაში ქართული ჭიდაობის ტრადიციული სახით არსებობას საფრთხე ემუქრება, რადგან ჭიდაობამ გადაინაცვლა ძირითადად სპორტულ და სავარჯიშო დარბაზებში, დაშორდა ყოფას. აღნიშნული მემკვიდრეობის შენარჩუნების თვალსაზრისით მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იყო სპორტის სახელმწიფო პოლიტიკის 2014-2020 წწ. დოკუმენტში სპორტის ეროვნული სახეობების, მათ შორის ქართული ჭიდაობის შენარჩუნების და განვითარების ღონისძიებების შეტანა. ასევე ქართული ჭიდაობის ეროვნული ფედერაციის მიერ დარგის განვითარების პროგრამის შემუშავება რომელიც მოიცავს აღნიშნული ტრადიციების კვლევას, საგანმანათლებლო სისტემაში ინტეგრაციას, ფიზიკური და სასპორტო განათლების სილაბუსში ქართული ჭიდაობის მწვრთნელის სპეციალიზაციის აღდგენა.

STATE POLICY AND DEVELOPMENT PROGRAMMES AS A TOOL FOR THE SAFEGUARDING GEORGIAN WRESTLING TRADITIONS

“Chidaoba” Georgian wrestling was included in UNESCO Representative List in 2018. In modern life the ties of sport with everyday life are loosened and hence these traditions are under the danger of oblivion. Inclusion of the measures for the preservation and development of traditional sports and in particular Georgian Wrestling in the Sports National Policy Document of Georgia 2014-2020 was an important step forward the safeguarding of this heritage element. Another significant action was elaboration of the long term development program by the National Federation of Georgian Wrestling, which envisages provision of studies, integration of traditional wrestling in educational system, reestablishment of the specialization of the coach of Georgian Wrestling in the syllabus of physical and sport education.

ფოტო: საქართველოს კულტურული მემკვიდრეობის დაცვის ეროვნული სააგენტო.
Credit: National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia

ტრადიციული რეწვის სწავლება და სახელოსნოების განვითარება აჭარაში

საქართველოს ტრადიციული რეწვის ასოციაციამ აჭარის განათლების, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მხარდაჭერით 2017 წელს განახორციელა პროექტი „ტრადიციული რეწვის სწავლება და სახელოსნოების განვითარება“. დაკარგვის პირას მყოფ დარგებში პროექტისთვის კონკურსის წესით შეირჩა ოთხი სახელოსნო, მათ შორის, ხალხური საკრავების ორი – ჭიბონის, (გუდასტვირის აჭარული სახეობა, ოსტატი თემურ არძენაძე – ქედის მუნიციპალიტეტის სოფ. დანდალო) და ფანდურის, ჩონგურისა და დოლის (ოსტატები მერაბ შარაშიძე და მეხდირესულ ართმელაძე – შუახევის მუნიციპალიტეტის სოფელი ხაბელაშვილები) სახელოსნოები. თითოეულ სახელოსნოში 25-მდე შეგირდი მომზადდა, 4 თვის მანძილზე შეისწავლა ხელობა. გარდა ამისა, თითოეული სახელოსნოსთვის ჩატარდა ტრენინგები სახელოსნოების მართვის და ახალგაზრდების ჩართულობის მიმართულებით. ამან ხელი შეუწყო ხალხური საკრავების დამზადების მივიწყებული პრაქტიკის აღორძინებას აჭარაში, რომლის სოფლებში ჯერ კიდევ ცოცხლადაა შენახული ხალხური სიმღერისა და ცეკვის ტრადიცია.

TEACHING TRADITIONAL CRAFT AND DEVELOPMENT OF WORKSHOPS IN ADJARA

In 2017 Georgian Heritage Crafts Association with the support of the Ministry of Education, Culture and Sport of Adjara realized the project “Teaching traditional craft and development of workshops in Achara”. Through competition from the fields endangered by loss selected were four workshops, these included two for folk instruments: chiboni, an Adjarian type of a bagpipe, (master Temur Ardzenadze) – village of Dandalo Keda Municipality and panduri, chonguri and doli (masters Merab Sharashidze and Mekhdireshul Artmeladze – village of Khabelashvilebi, Shuakhevi Municipality); about 25 students learned the profession at each workshop during 4 months. Besides, trainings on management of workshops and inclusion of the youth were held for each workshop. This contributed to the revival of the forgotten practice of making instruments in Adjara, where the tradition of folk song and dance is preserved alive in the villages.

ფოტო: ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი.
credit: International Research Centre for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire

ლახუშდი (სვანეთი, საქართველო) – „მომღერალი სოფელი“

მე-20 საუკუნის დასაწყისიდან საქართველოს ტრადიციული სიმღერის მრავალი მოყვარული სტუმრობს ქართული მრავალხმიანობის შესასწავლად. ისინი სიმღერებს სოფლად მცხოვრები ოსტატებისაგან სწავლობენ. ასეთი მომღერალი ოჯახები თითქმის ყველა კუთხის სოფლებში გვხვდება. ერთ-ერთი მათგანია ლახუშდი – მაღალმთიანი სვანეთის პატარა სოფელი, რომელშიც ლატალის თემის მრავალი თაობა ცხოვრობს. მათი საოჯახო კომპები ამ სოფელს მე-12 საუკუნიდან ამშვენებს. აქ ცხოვრობენ წარსულში ცნობილი სიმღერის ოსტატისა და ლატალის გუნდის ხელმძღვანელის ტაისავ ჩამგელიანის შთამომავლები. ანამ, მადონამ და ეკამ სიმღერისა და სვანურ საკრავებზე – ჭუნირსა და ჩანგზე დაკვრის ტრადიცია მშობლებისგან მიიღეს და 2011 წელს დაიწყეს პროექტი, რომელიც მიზნად ისახავს სტუმრებს არა მარტო შეასწავლოს სვანური საფერხულო სიმღერები, არამედ გააცნოს ტრადიციული ყოფა და სვანური სამზარეულო. პროექტი მეტად წარმატებული აღმოჩნდა: მან ხელი შეუწყო კულტურული ტურიზმის განვითარებას საქართველოს ამ ულამაზეს კუთხეში. იგი საინტერესოა თავისი სოციალური დატვირთვითაც, რადგან პროექტში მონაწილეობა მასში ჩართული სოფლის მოსახლეობისათვის შემოსავლის დამატებით წყაროდ იქცა. პროექტის მადლიერმა მონაწილეებმა ლახუშდს „მომღერალი სოფელი“ შეარქვეს, რადგან აქ 17 ოჯახიდან 11-ში ყველა მღერის.

LAKHUSHDI (SVANETI, GEORGIA) – “SINGING VILLAGE”

Since 2000 many lovers of traditional singing have visited Georgia to learn Georgian traditional polyphony. They learn songs from the masters in the villages. Such families of singers live in the villages of almost all parts of Georgia. One such is Lakhushdi – a small village, a part of Latali community in the mountainous region of Svaneti, with family towers dating back to the 12th century. Here lives the family of Taisav Chamgeliani - a renowned song master and director of Latali choir. Ana, Madona and Eka Chamgeliani received the tradition of singing and playing Svan musical instruments – chuniri and changi from their parents; in 2011 they started the project aimed not only to teach Svan round-dance songs, but and also introduce Svan traditional life mode and cuisine to the guests. The project turned out to be successful: it contributed to the development of cultural tourism in this beautiful part of Georgia. It is also interesting for its social function, as it has become a source of additional income for the village residents involved in it. Grateful participants of the project call Lakhushdi “Singing village”, as all members sing in its 11 out of 17 families.

ფოტო: ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი.
credit: International Research Centre for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire

Special thanks to:

National Agency for the Preservation of Cultural Heritage of Georgia
International Research Centre for Traditional Polyphony of Tbilisi State Conservatoire
The Folklore State Center of Georgia
The Georgian National Centre of Manuscripts
Georgian Wheat Growers Association
Kutaisi Song and Dance State Company
Ensemble “Iadgari”
Ensemble “Shilda”
Ensemble of Higher Educational Institution of Ecclesiastical Chant
Students Folk Ensemble of Tbilisi State Conservatoire
Winery “Shilda”

for their support in the implementation of the project and preparation of this publication.

